

Підходи до розробки механізму активізації інвестиційних процесів повинні ґрунтуватися на детальному прогнозуванні стану національної економіки та готовності до участі зовнішніх та внутрішніх суб'єктів.

Важливо, що дію інституційних чинників упровадження територіально-орієнтованих механізмів стимулювання інвестицій важливо розглядати крізь призму локальної специфіки кожного регіону. Територіальні особливості (наявність природних ресурсів, вигідне географічне розташування, транзитний потенціал, можливості транскордонної співпраці, потенціал для розвитку окремих галузей економіки тощо) впливають на позитивний ефект від застосування преференцій. Ефективне використання наявних у регіоні переваг значно підвищувало користь від упровадження особливого режиму господарювання, і навпаки – неврахування локальної специфіки призводило до невикористання наявних можливостей залучення інвестицій [2].

Механізм активізації інвестиційних процесів в повоєнній Україні повинен враховувати ряд факторів, які мають різний ступінь прогнозованості, а саме:

- стан людського капіталу;
- інфраструктурні сегменти регіонального характеру;
- транзитний потенціал та варіативність його реалізації;
- можливість природно-ресурсного потенціалу географічного сегменту.
- інноваційні процеси та рівень їх впровадження.

Історичний досвід застосування територіально-орієнтованих механізмів стимулювання інвестицій свідчить, що їх ефективність суттєво залежить від інституційної спроможності окремої країни. Такі фактори як корупція, низька якість менеджменту призводять не лише до відсутності переконливих результатів, але й до дискредитації самої ідеї диференціації регіонів за принципом надання податкових чи митних преференцій. Але при цьому застосування сучасних механізмів, які спроможні враховуватиме специфічні потреби та можливості територій, є інструментом, який потенційно може використовуватися в рамках державної регіональної політики для відновлення постраждалих внаслідок військових дій територій України [2].

Отже, механізм активізації інвестиційних процесів в повоєнній Україні представляє собою складну систему взаємодії суб'єктів, об'єктів ендогенного та екзогенного характеру, а також методів та важелів щодо оцінки факторів впливу та прогнозування результатів реалізації інвестиційних проектів. Впровадження інституційних інструментів є обов'язковою умовою успішної реалізації державної політики повоєнного відновлення України. Стан ресурсного забезпечення визначає рівень можливостей інвестиційних процесів, які супроводжуються проміжними позитивними результатами.

Список використаних джерел: 1. П'ять основних висновків про економічну політику під час війни та в період післявоєнної відбудови: підсумки VII Щорічної дослідницької конференції НБУ та НБП. URL: <http://surl.li/namcc>. 2. Територіально-орієнтовані механізми стимулювання інвестицій у повоєнному відновленні України : аналіт. доп. / [Я. А. Жаліло, Н. В. Бахур, А. А. Головка та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2023. 78 с.

УДК 338(477):330

Тарчинець О.С., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії кафедри економіки, обліку і оподаткування

Науковий керівник: **Маргасова В.Г.**, проректор з наукової роботи, д-р екон. наук, професор Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

НАРОЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ЗАДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Ключові слова: інвестиційний потенціал, інвестиції, відбудова, повоєнне відновлення, втрати через війну.

Війна росії проти України негативно позначилась на національній економіці, зокрема, інфляція, кризові прояви, нестача трудових ресурсів, загострення регіональних диспропорцій. Всі зазначені явища стають перешкодою на сучасному етапі та в майбутньому

щодо економічного відновлення та відбудови в повоєнний період. В таких умовах великого значення набуває питання нарощення інвестиційного потенціалу з метою залучення фінансування на підтримку, відновлення та розвитку національної економіки. Цим визначається потреба у визначенні теоретико-методологічних основ зростання інноваційного потенціалу нашої країни, як ключового фактору відновлення в післявоєнний період.

Згідно оцінки ООН післявоєнне відновлення України потребуватиме витрат у сумі від 350 до 500 мільярдів Євро [1]. Зважаючи на фінансові витрати нашої країни, спричинені веденням війни, обмеженість бюджетних ресурсів, складні умови функціонування українського бізнесу та суттєве зниження його прибутковості, велику роль відіграє мобілізація інвестиційних ресурсів.

Значний ефект для інтенсивного розвитку національної економіки має динамічне зростання ВВП. Це створило б ідеальні умови для задоволення постійно зростаючих суспільних потреб. Проте для досягнення цієї мети необхідним є збереження постійних темпів економічного розвитку в умовах повного застосування обмежених виробничих ресурсів, а саме - трудових, дотримання стабільності цін та встановлення міцної позиції української економіки на теренах світового ринку. Післявоєнна відбудова також передбачає відновлення інфраструктури, але вже за принципово новими сучасними стандартами, що потребує інноваційних підходів. Розміри необхідного фінансування будівельних робіт потребують залучення саме інвестиційного капіталу [2].

Перспектива набуття Україною статусу кандидата, а в подальшому і члена ЄС навіть в умовах війни відкриває нові можливості щодо залучення інвестицій, що буде спричинено реформуванням національної економіки та докорінними змінами багатьох її секторів. Цей процес було розпочато ще у 2014 році після підписання Угоди про асоціацію, оскільки згідно положень цієї угоди Україна зобов'язана тісно співпрацювати з ЄС щодо приведення у відповідність законодавства та реалізації регуляторної політики. Імплементация реформ та змін ускладнюється багатьма негативними факторами, ключовим з яких є воєнні дії, економічна виснаженість країни, корупція тощо.

Ще однією з причин низької ефективності реалізації інвестиційного потенціалу в Україні є відсутність комплексного стратегічного підходу до використання його як інструменту антикризового управління та розвитку економіки у довготривалому періоді. В даному аспекті доцільно процитувати В.П. Лещинського з думкою про те, що «необхідною умовою вибору найбільш ефективних напрямів інвестиційної і структурної політики є створення єдиної методологічної основи для дослідження стану та перспектив розвитку економіки і відтворення інвестиційних ресурсів. Вона повинна забезпечити комплексний підхід до визначення об'єктивної потреби галузей у капітальних інвестиціях, а також можливостей суспільного виробництва щодо їхнього матеріально-речовинного наповнення, тобто потреби в устаткуванні, будівельно-монтажних роботах, найважливіших конструкційних матеріалах, виходячи з тенденцій і закономірностей науково-технічного прогресу, задач технічного переозброєння і відновлення виробничого апарату країни та відповідного науково-технічного і виробничого потенціалу галузей інвестиційного комплексу» [3].

Відповідно до результатів дослідження І.С. Крамаренка, Д.С. Войт та Л.О. Кравець існує прямий мультиплікативний зв'язок між інвестиціями та зростанням ВВП в економіці, проте він послаблюється за умов дестабілізації, що саме і відбувається в умовах війни [4]. Таким чином, одним з ключових завдань на шляху до ефективної реалізації інвестиційного потенціалу в умовах антикризового управління економікою є забезпечення фінансової, зовнішньоекономічної, політичної та соціальної рівноваги, що дозволить забезпечити стабільні умови розвитку національної економіки та стимулюватиме приріст інвестиційного потенціалу на основі покращення інвестиційного іміджу, детінізації економіки та притоку зовнішнього інвестиційного капіталу.

Список використаних джерел: 1. *World Economic Situation and Prospects 2023*. URL: <https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-2023>. 2. *Сакун О.С.*,

Щур Р.І., Мацьків В.В., Білий М.М. Формування інвестиційного ресурсу структурної модернізації національної економіки як фактору відновлення в післявоєнний період. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Вип 19. Т.1. С.270-277. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.270-277>.
3. *Лещинський В.П.* Загальна економічна ефективність та її вплив на розвиток інноваційного потенціалу галузей та регіонів. *Державне будівництво*. 2016. №2. С.1-6.
4. *Крамаренко І.С., Войт Д.С., Кравець Л.О.* Ефективність використання інвестиційного потенціалу національної економіки у контексті впливу на економічне зростання. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки*. 2019. № 1. С. 403-412.

Глібова В.Д., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Дерій Ж.В., д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЧИТАННЯ І РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Ключові слова: читання, книги, розвиток економіки, мислення, ВВП.

Як часто людина ХХІ століття замислюється над цінністю читання і книжок взагалі? На це риторичне запитання кожен може відповісти сам для себе.

Звертаючись до міфології, історії, мистецтва ми знаходимо безліч прикладів впливу книг на людство: Александрійська бібліотека, відома як одне з семи див світу (втрачена, напівміфічна, але ж не менш велична), або ж саме знищення книжок американський письменник Рей Бредбері вважав однією з ознак анти утопічного суспільства, яку він опис у романі «451 градус за Фарингейтом» (температура плавлення паперу). Якщо ж не занурюватися у мудрість минулого, то можна навести цілком життєвий і дійсно надихаючий приклад: якщо спитати успішних людей, які самі себе створили, то майже кожен відповість, що у вільний час вони займаються або спортом, або читають книжки, бо спорт загартує тіло, а читання – розум.

До другої половини ІХХ ст. Книжки, як і саме вміння читати і було привілеєм заможних верств населення: це був символ заможності, успіху, сили і влади, як і освіта в цілому. Найбільшими читачами були на той час країни Європи, які диктували політичний та економічний устрій не тільки на материку, а й у всьому світі. Після промислового перевороту 1860-х років читання і освіта взагалі стали набагато доступнішими для бідних верств суспільства і всі масово почали читати. Це стало однією з причин швидких темпів науково-технічного прогресу і усіх сфер життя людства. Економіка не була виключенням.

За результатами онлайн-опитуваннями [1], проведеним у 2017 році, у якому взяли участь 22 тисячі читачів віком від 15 років з 17 країн, а саме з Аргентини, Австралії, Бельгії, Бразилії, Канади, Китаю, Франції, Німеччини, Італії, Японії, Мексики, Нідерландів, Росії, Південної Кореї, Іспанії, Великобританії і США. Опитування свідчить, що 30% опитаних читає книги щодня, 29% - принаймні один раз на тиждень. Раз на місяць читає 17% опитаних, 18% - ще рідше. При цьому 6% респондентів зазначили, що не читають взагалі. Що стосується географічної приналежності, Китай посідає найвищу сходинку за кількістю людей, які читають книгу щодня – 36%, також високий відсоток має Іспанія та Великобританія (по 32%), США та Італія (по 30%). Нідерланди і Південна Корея є країнами, великий відсоток читачів яких зазначили, що вони ніколи не читають книг. Родини з високим рівнем доходу частіше читають книги, ніж сім'ї з низьким доходом. Також результати показують, що жінки є активнішими читачами, ніж чоловіки [1]. Ці результати вказують, на те, що найбільше читають саме громадяни найбільш економічно розвинених і стабільних країн. Так чи дійсно є зв'язок між економічним розвитком і рівнем читання? У колишньому СРСР вважали, що так: саме тому вони намагалися підвищити рівень читання, або ж просто його статистику, змушуючи людей масово виписувати книжки і журнали. Звісно у вік інтернету нам це не є необхідним, та чи змінилось значення читання для економічного і науково-технічного прогресу?